

Πρεσβεία της Ελλάδος στην Ρώμη
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων - Μιλάνου

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ - ΑΓΟΡΑ ΡΥΖΙΟΥ ΙΤΑΛΙΑΣ

***Η παρούσα Έρευνα Αγοράς αφορά τους ακόλουθους κωδικούς της Συνδυασμένης
Ονοματολογίας (Combined Nomenclature): HS 1006 → Ρύζι (σε όλες τις μορφές)***

Σύνταξη – Επιμέλεια:

Παγώνα Λάρδα
Γενική Σύμβουλος ΟΕΥ Β΄

Μιλάνο, Αύγουστος, 2026

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	4
A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά.....	4
A.2 Ιστορική Αναδρομή.....	5
A.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου.....	6
B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ	9
B.1 Δομή Παραγωγής	9
B.2 Εξέλιξη Παραγωγής	9
B.3 Παραγωγική δυναμικότητα	10
B.4 Κόστος Παραγωγής.....	12
B.5 Τεχνολογία παραγωγής	13
B.6 Κάθετη ολοκλήρωση	14
B.7 Προοπτικές παραγωγής	15
Γ. ΖΗΤΗΣΗ.....	17
Γ.1 Μέγεθος αγοράς / τμήματα αγοράς	17
Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά.....	18
Γ.3 Προοπτικές ζήτησης	20
Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	21
Δ.1 Ροές εμπορίου.....	21
Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών-εισαγωγών	21
Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς.....	22
E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	23
E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής.....	23
E.2 Βαθμός συγκέντρωσης.....	24
E.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων	25
E.4 Τιμές λιανικής.....	26

Ε.5 Δυναμική ανταγωνισμού.....	26
ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	28
ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο & επιπτώσεις αυτού στον ανταγωνισμό	28
Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	29
Ζ.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση – προσφορά.....	29
Ζ.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων	30
Ζ.3 Συνολική αποτίμηση.....	30
Η. Επίσημες Πηγές Δεδομένων	31
Πηγές	31
Σημαντικές επισημάνσεις (DISCLAIMER):.....	32

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά

Ο κλάδος του ρυζιού στην Ιταλία αποτελεί σημαντικό υποτομέα της αγροδιατροφικής παραγωγής. Η χώρα είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός στην Ευρώπη, καλύπτοντας περίπου το 50% της συνολικής παραγωγής, με τη δραστηριότητα να συγκεντρώνεται κυρίως στο Πιεμόντε και τη Λομβαρδία.

Ο κλάδος του ρυζιού στην Ιταλία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υποτομείς της αγροδιατροφικής παραγωγής, με ιδιαίτερη σημασία τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat και του ιταλικού οργανισμού αγροτικών πληρωμών (AGEA), η Ιταλία είναι σταθερά ο μεγαλύτερος παραγωγός ρυζιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καλύπτοντας περίπου το 50% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής. Η ετήσια παραγωγή κυμαίνεται μεταξύ 1,4 και 1,6 εκατομμυρίων τόνων ακατέργαστου ρυζιού, ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες και τις καλλιεργητικές εκτάσεις.

Η παραγωγή συγκεντρώνεται κυρίως στις βόρειες περιφέρειες Πιεμόντε και Λομβαρδία, οι οποίες διαθέτουν τις κατάλληλες εδαφοκλιματικές συνθήκες και ανεπτυγμένα αρδευτικά συστήματα. Περιοχές όπως Vercelli, Novara και κοιλάδα του Πάδου αποτελούν βασικά κέντρα καλλιέργειας, φιλοξενώντας μεγάλες εκτάσεις ορυζώνων και εξειδικευμένες αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό οργάνωσης και καθετοποίησης, με τη συμμετοχή παραγωγών, συνεταιρισμών, μεταποιητικών επιχειρήσεων και εξαγωγικών φορέων. Παράλληλα, η Ιταλία διαθέτει σημαντική τεχνογνωσία στην παραγωγή ποιοτικών ποικιλιών ρυζιού, όπως Arborio, Carnaroli και Vialone Nano, που χρησιμοποιούνται κυρίως στη γαστρονομία (π.χ. ριζότο).

Σε επίπεδο κατανάλωσης, το ρύζι αποτελεί βασικό τρόφιμο, ωστόσο το μερίδιό του στη συνολική καταναλωτική δαπάνη των ιταλικών νοικοκυριών παραμένει σχετικά περιορισμένο. Σύμφωνα με στοιχεία της ISTAT, η κατανάλωση ρυζιού είναι σημαντικά χαμηλότερη σε σύγκριση με άλλα βασικά τρόφιμα όπως τα ζυμαρικά, γεγονός που αντικατοπτρίζει τη διαφοροποιημένη και παραδοσιακά προσανατολισμένη στη μεσογειακή διατροφή διατροφική κουλτούρα της χώρας.

Τέλος, ο κλάδος παρουσιάζει έντονο εξαγωγικό προσανατολισμό. Μεγάλο μέρος της παραγωγής κατευθύνεται σε αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και τρίτες χώρες, ενισχύοντας τη συμβολή του κλάδου στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της Ιταλίας. Οι εξαγωγές αφορούν κυρίως επεξεργασμένο ρύζι υψηλής ποιότητας, το οποίο έχει ισχυρή φήμη στη διεθνή αγορά.

A.2 Ιστορική Αναδρομή

Η καλλιέργεια ρυζιού στην Ιταλία ξεκίνησε τον 15ο αιώνα, κυρίως στην κοιλάδα του Πάδου. Η ανάπτυξη των αρδευτικών συστημάτων συνέβαλε καθοριστικά στην εξέλιξη του κλάδου. Κατά τον 20ό αιώνα, η Ιταλία εξελίχθηκε σε ηγέτη στην παραγωγή ρυζιού υψηλής ποιότητας, ιδιαίτερα για ποικιλίες κατάλληλες για ριζότο (Carnaroli, Arborio).

Η **καλλιέργεια ρυζιού στην Ιταλία** έχει μια μακραίωνη και ενδιαφέρουσα ιστορία, που συνδέεται τόσο με την αγροτική ανάπτυξη όσο και με την εξέλιξη των τεχνολογιών αρδευτικών συστημάτων και της επιλογής ποικιλιών κατάλληλων για την παραδοσιακή ιταλική κουζίνα.

Οι πρώτες ρίζες του ρυζιού στην Ιταλία

Η καλλιέργεια του ρυζιού στην Ιταλία **ξεκίνησε ουσιαστικά τον 15ο αιώνα**, και είναι στενά συνδεδεμένη με την **κοιλάδα του ποταμού Πάδου** (Po Valley), στην βόρεια Ιταλία. Σύμφωνα με ιστορικές πηγές, ένα σημαντικό γεγονός που σηματοδοτεί την εισαγωγή του ρυζιού στην περιοχή ήταν η ανταλλαγή σπόρων το 1475, όταν η οικογένεια **Sforza του Μιλάνου** έστειλε σπόρους ρυζιού σε άλλους ηγεμόνες για να ενισχυθεί η καλλιέργεια στην κοιλάδα. Αυτή η ιστορική ενέργεια θεωρείται συμβατικά ως η αφετηρία για την εξάπλωση του ρυζιού στην περιοχή του Πάδου.

Η γεωγραφική θέση με εκτενείς πεδιάδες και πλούσια υδάτινα δίκτυα, όπως τα ποτάμια **Po, Ticino** και **Sesia**, δημιούργησε ευνοϊκές συνθήκες για την εγκατάσταση της ρυζοκαλλιέργειας. Η ύπαρξη φυσικών υδάτινων πόρων ευνόησε επίσης την ανάπτυξη σύνθετων **αρδευτικών συστημάτων**, τα οποία ήταν απόλυτα καθοριστικά για την επέκταση των καλλιεργειών.

Η συμβολή των αρδευτικών συστημάτων

Η οργάνωση των αρδευτικών δικτύων ήταν καθοριστική για τη σταθερή ανάπτυξη του ρυζιού στην περιοχή. Από τον 12ο αιώνα οι Cistercian μοναχοί είχαν ήδη ξεκινήσει έργα υδρονομίας και εκχέρσωσης, αλλά από τον 15ο αιώνα και μετά αυτή η δραστηριότητα εντατικοποιήθηκε, με τη δημιουργία καναλιών, τάφρων και άλλων τεχνικών υποδομών για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Η καλλιέργεια του ρυζιού απαιτεί συνεχή **κατακράτηση νερού στα χωράφια**, και για αυτό η ανάπτυξη των αρδευτικών συστημάτων όχι μόνο ενίσχυσε την παραγωγή, αλλά μεταμόρφωσε το τοπίο και τον γεωργικό χαρακτήρα της κοιλάδας του Πάδου. Συνολικά, οι αρδευτικές υποδομές αποτέλεσαν τον θεμέλιο λίθο για την μετάβαση από μικρής κλίμακας καλλιέργειες σε εντατικές, εμπορικές εκμεταλλεύσεις.

Από τον 19ο στον 20ό αιώνα: ποικιλίες και ποιότητα

Κατά τον **20ό αιώνα**, η Ιταλία εδραίωσε τη θέση της **ως ηγετική χώρα στην παραγωγή ρυζιού υψηλής ποιότητας** στην Ευρώπη. Οι αγρότες και οι ερευνητές άρχισαν να εργάζονται συστηματικά για την επιλογή και βελτίωση ποικιλιών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τόσο της αγοράς όσο και της παραδοσιακής κουζίνας.

Μεταξύ των ποικιλιών που αναπτύχθηκαν και καθιερώθηκαν εκείνη την περίοδο είναι:

- **Carnaroli**: θεωρείται από πολλούς η ποικιλία «πρίγκιπας» για ριζότο, χάρη στο μεγάλο του μέγεθος και την ικανότητά του να απορροφά ζωμούς χωρίς να χάνει την υφή του.
- **Arborio**: από την ομώνυμη περιοχή, με χαρακτηριστικά μεσαίου κόκκου και εξαιρετική ικανότητα να δημιουργεί κρεμώδη υφή στο ριζότο.
- **Vialone Nano**: άλλη μία ιστορική ιταλική ποικιλία με υψηλή απορροφητικότητα και σταθερότητα στη μαγειρική, ιδανική για ριζότο.

Η επιλογή και διασπορά αυτών των ποικιλιών έγινε σταδιακά κατά τον 20ό αιώνα, και η Ιταλία απέκτησε τη φήμη του **πρωτοπόρου στην παραγωγή ειδικών ποικιλιών ρυζιού**, ειδικά για παρασκευές όπως το **ριζότο**, το οποίο σήμερα αποτελεί σύμβολο της ιταλικής κουζίνας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Συνοψίζοντας, η εξέλιξη της καλλιέργειας ρυζιού στην Ιταλία από τον 15ο αιώνα έως τον 20ό αιώνα αντικατοπτρίζει μια βαθιά σχέση ανάμεσα στην αγροτική τεχνολογία, τα τοπικά οικοσυστήματα και την πολιτιστική παράδοση. Η ανάπτυξη των αρδευτικών δικτύων στην κοιλάδα του Πάδου κατέστησε δυνατή την παραγωγή ρυζιού σε μεγάλη κλίμακα, ενώ η επιλογή των κατάλληλων ποικιλιών μεταμόρφωσε τη χώρα σε έναν από τους πρωταγωνιστές της ευρωπαϊκής παραγωγής ρυζιού υψηλής ποιότητας.

A.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου

Παρά τη σχετικά μικρή συμμετοχή στη συνολική αγροδιατροφική δαπάνη (0,4%), ο κλάδος είναι στρατηγικής σημασίας λόγω: της εξαγωγικής του δραστηριότητας, της σύνδεσης με την ιταλική γαστρονομία, της υψηλής προστιθέμενης αξίας ποιοτικών ποικιλιών.

Παρόλο που το ρύζι αντιπροσωπεύει μόλις περίπου **0,4% της συνολικής αγροδιατροφικής δαπάνης στην Ιταλία**, ο κλάδος έχει **σημαντική στρατηγική βαρύτητα** για την εθνική οικονομία και την εικόνα του ιταλικού αγροτικού τομέα. Η σημασία αυτή προκύπτει σε τρεις βασικούς άξονες: την **εξαγωγική δραστηριότητα**, τη **σύνδεση με την ιταλική γαστρονομία** και την **παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας ποιοτικών ποικιλιών**.

Σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα

Παρά το μικρό μερίδιο στο σύνολο της αγροδιατροφικής δαπάνης, το ρύζι στηρίζει σημαντικές **εξαγωγές** από την Ιταλία προς την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο:

- Η Ιταλία παραμένει **πρώτη στην παραγωγή ρυζιού στην Ευρώπη**, με πάνω από 1,3 εκατ. τόνους ετησίως και πάνω από **50 % της ευρωπαϊκής παραγωγής**. Περίπου **53 % της ιταλικής παραγωγής εξάγεται** σε άλλες χώρες, κυρίως εντός ΕΕ¹.
- Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του **World Bank's WITS**, το 2024 οι εξαγωγές ρυζιού άγγιξαν περίπου **908 εκατ. USD** και κατευθύνθηκαν κυρίως σε Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Βέλγιο, Ολλανδία και άλλα ευρωπαϊκά κράτη.²
- Σε τοπικό επίπεδο, περιοχές όπως **Pavia και Vercelli** κατέγραψαν ισχυρή αύξηση στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων, με τον τομέα του ρυζιού να αυξάνει τα μεγέθη του σημαντικά (π.χ. +15,9 % και +26,1 % αντίστοιχα σε εκτιμήσεις εξαγωγών)³.

Το γεγονός ότι το ρύζι συνεισφέρει σημαντικά στις αγροτικές εξαγωγές – παρά τη μικρή του συμμετοχή στο σύνολο της δαπάνης – δείχνει ότι είναι προϊόν **εξειδικευμένης ποιότητας** και **ανταγωνιστικό σε διεθνείς αγορές**, ιδίως σε χώρες με υψηλή κατανάλωση.

Σύνδεση με την ιταλική γαστρονομική ταυτότητα

Το ρύζι δεν είναι απλώς ένα προϊόν του πρωτογενούς τομέα – αποτελεί **κομβικό στοιχείο της ιταλικής κουζίνας και πολιτισμού**:

- Ποικιλίες όπως το **Arborio, Carnaroli και Vialone Nano Veronese** είναι αναπόσπαστες από παραδοσιακές ιταλικές συνταγές, κυρίως το *risotto* — ένα πιάτο με παγκόσμια απήχηση που πιστοποιεί και χτίζει την εικόνα της ιταλικής γαστρονομίας.
- Οι συγκεκριμένες ποικιλίες προστατεύονται σε πολλές περιπτώσεις με **Προστατευόμενες Γεωγραφικές Ενδείξεις (IGP)**, όπως το *Vialone Nano Veronese*, το οποίο υπογραμμίζει την **τοπική και πολιτιστική αξία** τους.
- Το *risotto* ως πιάτο έχει αναδειχθεί διεθνώς ως σύμβολο της ιταλικής κουζίνας, με διαφορετικές παραλλαγές ανά περιφέρεια (π.χ. *alla milanese, ai funghi* κλπ.), ενισχύοντας την εικόνα της χώρας ως γαστρονομικό προορισμό.

¹ (<https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/italy-rice-market?>)

² (<https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/ITA/year/2024/tradeflow/Exports/partner/ALL/product/1006?>)

³ <https://group.intesasanpaolo.com/en/newsroom/all-news/news/2024/agri-food-district-exports-27bln-in-2023?>

Αυτή η σύνδεση με την παράδοση και την ταυτότητα της ιταλικής κουζίνας ενισχύει την **εσωτερική ζήτηση** και συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός premium brand για τα ιταλικά προϊόντα.

Υψηλή προστιθέμενη αξία ποιοτικών ποικιλιών

Η στρατηγική σημασία του ρυζιού δεν προκύπτει μόνο από τον όγκο παραγωγής αλλά κυρίως από το **ποιες ποικιλίες** παράγονται και πώς αυτές χρησιμοποιούνται:

- Η Ιταλία ειδικεύεται στην παραγωγή **premium ρυζιού**, όπως οι προαναφερόμενες ποικιλίες (*Arborio*, *Carnaroli* και *Vialone Nano*), οι οποίες χρησιμοποιούνται σε υψηλής ποιότητας μαγειρικές εφαρμογές και απευθύνονται σε καταναλωτές που πληρώνουν παραπάνω για ποιότητα και εμπειρία.
- Ο τομέας κινείται ολοένα περισσότερο προς **προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία**, όπως βιολογικές γραμμές, έτοιμα προϊόντα ριζότου και εξειδικευμένες κατηγορίες για το διεθνές κοινό, δυναμικό που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα.
- Η ύπαρξη εκτεταμένου αριθμού παραδοσιακών ποικιλιών υπογραμμίζει τη **γενετική και πολιτιστική ποικιλότητα** του ιταλικού ρυζιού, προσφέροντας ευκαιρίες διαφοροποίησης και πρόσθετης αξίας στις αγορές.

Αυτή η έμφαση στην ποιότητα και την ποικιλία καθιστά τον ρυζοκαλλιεργητικό τομέα πολύτιμο παράγοντα για την **προστιθέμενη αξία των αγροτικών προϊόντων** της Ιταλίας συνολικά.

Οι ως άνω αναφερόμενοι παράγοντες ενισχύουν τη θέση του ρυζιού ως πυλώνα όχι μόνο της αγροτικής παραγωγής αλλά και της **καθολικής εικόνας του Ιταλικού αγροδιατροφικού τομέα** στο εξωτερικό.

B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ

B.1 Δομή Παραγωγής

Η **παραγωγή χαρακτηρίζεται από:** μικρομεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ισχυρούς συνεταιρισμούς, παρουσία μεγάλων μεταποιητικών επιχειρήσεων.

Η παραγωγή συγκεντρώνεται κυρίως σε δύο περιοχές, το Πεδεμόντιο και τη Λομβαρδία, αντιπροσωπεύοντας το 94% του συνολικού αριθμού εκταρίων που καλλιεργούνται στην Ιταλία.

Η ιταλική παραγωγή ρυζιού είναι, πράγματι, συγκεντρωμένη στις περιοχές που είναι οι πλέον κατάλληλες για αυτόν τον συγκεκριμένο γεωργικό τομέα, δηλαδή τη Δυτική Κοιλάδα του Πάδου.

Οι σημαντικότερες επαρχίες που εμπλέκονται είναι το Βερτσέλι, η Νοβάρρα, η Παβία και το Μιλάνο. Το 88% της συνολικής εθνικής έκτασης και το 90% των εταιρειών καλλιέργειας ρυζιού συγκεντρώνονται σε αυτές τις επαρχίες.

Σε αντίθεση με άλλους γεωργικούς τομείς, ο ιταλικός τομέας ρυζιού διαθέτει μεγάλες, επαγγελματικές γεωργικές εταιρείες που διαθέτουν κατά μέσο όρο 60 εκτάρια αγρών.

Από το σύνολο των 3.785 γεωργικών εταιρειών, το 45% διαθέτει περισσότερα από 50 εκτάρια και κατέχει το 80% της επιφάνειας. Συγκεκριμένα, το Βερτσέλι και η Νοβάρρα έχουν μέσες εκτάσεις παραγωγής πάνω από το εθνικό μέγεθος, ενώ η Παβία είναι η επαρχία όπου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μερίδιο εταιρειών (36%).

B.2 Εξέλιξη Παραγωγής

Η παραγωγή παρουσιάζει **σχετική σταθερότητα**, με **διακυμάνσεις** λόγω: κλιματικών συνθηκών, διαθεσιμότητας υδάτων, ευρωπαϊκής αγροτικής πολιτικής (ΚΑΠ).

Η παραγωγή ρυζιού στην Ιταλία παρουσιάζει διαχρονικά **σχετική σταθερότητα**, ωστόσο χαρακτηρίζεται από περιοδικές διακυμάνσεις που οφείλονται σε ένα σύνολο διαρθρωτικών και εξωγενών παραγόντων. Σε επίπεδο όγκου, η παραγωγή κυμαίνεται περίπου μεταξύ 1,3 και 1,6 εκατ. τόνων ετησίως, με ήπιους ρυθμούς μεταβολής τα τελευταία χρόνια (μέση ετήσια αύξηση περίπου 1%), γεγονός που επιβεβαιώνει τη σταθερότητα του κλάδου.

Ωστόσο, οι διακυμάνσεις αυτές επηρεάζονται έντονα από τις **κλιματικές συνθήκες**. Η καλλιέργεια ρυζιού είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη σε ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως ξηρασίες και πλημμύρες. Ενδεικτικά, το 2022 η Ιταλία αντιμετώπισε τη χειρότερη ξηρασία των τελευταίων δεκαετιών, με αποτέλεσμα η παραγωγή να μειωθεί ακόμη και πάνω από 30% σε ορισμένες περιοχές, ενώ συγκεκριμένες ποικιλίες όπως το Carnaroli επλήγησαν ακόμη περισσότερο.

Ιταλία – Παραγωγή ρυζιού, 2020–2024

Έτος	Παραγωγή (τόνοι)
2020	1.513.058
2021	1.464.700
2022	1.236.964
2023	1.383.723
2024	1.448.756

Πηγή: ISTAT – στοιχεία παραγωγής unmilled rice.

Η αυξανόμενη συχνότητα τέτοιων φαινομένων, που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, δημιουργεί σημαντική αβεβαιότητα για τη μελλοντική σταθερότητα της παραγωγής.

Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει επίσης η **διαθεσιμότητα υδάτινων πόρων**, καθώς η καλλιέργεια ρυζιού είναι έντονα αρδευόμενη. Η παραγωγή συγκεντρώνεται κυρίως στην κοιλάδα του Πάδου, όπου η επάρκεια νερού είναι κρίσιμη. Μειωμένες βροχοπτώσεις και περιορισμένη χιονόπτωση στις Άλπεις επηρεάζουν άμεσα τη ροή του ποταμού Πάδου και των αρδευτικών συστημάτων, οδηγώντας σε μείωση των αποδόσεων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε αλλαγή καλλιεργειών από τους παραγωγούς.

Τέλος, σημαντική επίδραση ασκεί η **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η οποία καθορίζει το πλαίσιο ενισχύσεων, περιβαλλοντικών περιορισμών και κινήτρων για τους παραγωγούς. Οι επιδοτήσεις και τα μέτρα στήριξης συμβάλλουν στη διατήρηση της παραγωγής, ενώ ταυτόχρονα οι αυστηρότερες περιβαλλοντικές απαιτήσεις (π.χ. για τη χρήση νερού και φυτοφαρμάκων) επηρεάζουν το κόστος και τις καλλιεργητικές πρακτικές. Επιπλέον, οι πολιτικές εμπορίου και οι συμφωνίες με τρίτες χώρες επηρεάζουν έμμεσα την παραγωγή μέσω της ανταγωνιστικότητας των εισαγόμενων προϊόντων.

Συνολικά, η παραγωγή ρυζιού στην Ιταλία παραμένει σταθερή σε μακροχρόνια βάση, αλλά η εξέλιξή της εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από την προσαρμογή του κλάδου σε περιβαλλοντικές πιέσεις, τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

B.3 Παραγωγική δυναμικότητα

Η Ιταλία διαθέτει **υψηλή παραγωγική δυναμικότητα**, με σύγχρονες υποδομές επεξεργασίας και αποθήκευσης.

Η **Ιταλία διαθέτει ιδιαίτερα υψηλή παραγωγική δυναμικότητα στον κλάδο του ρυζιού**, η οποία βασίζεται σε συνδυασμό εκτεταμένων καλλιεργήσιμων εκτάσεων, σύγχρονων υποδομών επεξεργασίας και ισχυρής οργάνωσης της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ente Nazionale Risi⁴, η χώρα καλλιεργεί περίπου **227.300 εκτάρια ρυζοχώρων** (στοιχεία 2020), που αντιστοιχούν σε **πάνω από το 50% της συνολικής έκτασης ρυζιού στην ΕΕ**, επιβεβαιώνοντας τη θέση της ως ο κορυφαίος παραγωγός στην Ευρώπη. Η συνολική παραγωγή ανέρχεται περίπου σε **1,5 εκατομμύριο τόνους ετησίως**, γεγονός που καθιστά την Ιταλία βασικό πυλώνα της ευρωπαϊκής αυτάρκειας σε ρύζι και σημαντικό εξαγωγέα προς τρίτες χώρες.

Η υψηλή παραγωγική δυναμικότητα ενισχύεται από τη γεωγραφική συγκέντρωση των καλλιεργειών κυρίως στην περιοχή της Κοιλιάδας του Πάδου, όπου το ευνοϊκό μικροκλίμα, τα αρδευτικά δίκτυα και η εμπειρία των παραγωγών δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για εντατική και αποδοτική καλλιέργεια.

Παράλληλα, η χώρα διαθέτει **εκσυγχρονισμένες μονάδες μεταποίησης και αποθήκευσης**, που επιτρέπουν τη διατήρηση της ποιότητας, τη μείωση απωλειών και την αποτελεσματική τυποποίηση του προϊόντος πριν τη διάθεσή του στην αγορά.

Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από **υψηλό βαθμό οργάνωσης και συντονισμού μεταξύ των κρίκων της αλυσίδας αξίας**, με τη συμμετοχή παραγωγών, συνεταιρισμών, μεταποιητικών επιχειρήσεων και εξαγωγικών φορέων. Ο ρόλος του Ente Nazionale Risi είναι καθοριστικός στη συλλογή δεδομένων, την τεχνική υποστήριξη και την προώθηση του ιταλικού ρυζιού, συμβάλλοντας στη διατήρηση υψηλών προτύπων ποιότητας και ανταγωνιστικότητας.

Επιπλέον, η Ιταλία διαθέτει σημαντική **τεχνογνωσία στην παραγωγή εξειδικευμένων και ποιοτικών ποικιλιών ρυζιού**, (π.χ. Arborio, Carnaroli και Vialone Nano), οι οποίες χρησιμοποιούνται ευρέως στην υψηλή γαστρονομία και ιδιαίτερα στην παρασκευή ριζότο. Οι ποικιλίες αυτές αποτελούν βασικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας, καθώς συνδέονται με την ποιότητα, την παράδοση και την προστιθέμενη αξία του «Made in Italy» αγροδιατροφικού τομέα.

Παράλληλα, σημειώνεται ότι η Ιταλία φιλοξενεί την Euricom, τη μεγαλύτερη εταιρεία ρυζιού στην Ευρώπη, με παρουσία σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Πολλοί μύλοι ρυζιού στην Ιταλία, όπως η Agrovener και η Mundiriso, συνδυάζουν τοπικό ιταλικό ρύζι με εισαγόμενες αρωματικές ποικιλίες. Η πιο πρόσφατη σειρά προϊόντων της Agrovener περιλαμβάνει μείγματα ρυζιού με όσπρια, άλευρα και έτοιμες παρασκευές, δείχνοντας ότι οι ιταλικές επιχειρήσεις αξιοποιούν τις ευρωπαϊκές τάσεις για πιο υγιεινά και πλούσια σε πρωτεΐνη τρόφιμα.

Συνολικά, η παραγωγική δυναμικότητα του ιταλικού κλάδου ρυζιού στηρίζεται σε έναν συνδυασμό **εκτάσεων, τεχνογνωσίας, υποδομών και οργανωμένης αλυσίδας αξίας**, που επιτρέπει όχι μόνο την κάλυψη της εγχώριας ζήτησης αλλά και τη σημαντική παρουσία της χώρας στις διεθνείς αγορές.

⁴ **Ente Nazionale Risi (ENR):** ο ιταλικός εθνικός οργανισμός αρμόδιος για την παραγωγή, προώθηση και οικονομική/στατιστική παρακολούθηση του τομέα του ρυζιού στην Ιταλία.

B.4 Κόστος Παραγωγής

Το κόστος παραγωγής επηρεάζεται από παράγοντες όπως: ενέργεια, νερό άρδευσης, λιπάσματα, εργατικό κόστος. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση λόγω ενεργειακής κρίσης.

Το **κόστος παραγωγής στον κλάδο του ρυζιού** στην Ιταλία επηρεάζεται από μια σειρά βασικών συντελεστών, οι οποίοι συνδέονται άμεσα τόσο με τις εισροές παραγωγής όσο και με τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες. Συγκεκριμένα, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η **ενέργεια**, καθώς η καλλιέργεια ρυζιού είναι ιδιαίτερα ενεργοβόρα λόγω της χρήσης μηχανημάτων, καυσίμων και συστημάτων διαχείρισης νερού. Μελέτες δείχνουν ότι τα καύσιμα και η ενέργεια αποτελούν από τα σημαντικότερα κόστη, ενώ η κατανάλωση ορυκτών καυσίμων συγκαταλέγεται στους βασικούς παράγοντες συνολικού κόστους παραγωγής.

Εξίσου σημαντικό είναι το **κόστος του νερού άρδευσης**, δεδομένου ότι η ρυζοκαλλιέργεια βασίζεται σε πλημμυριζόμενα χωράφια. Αν και σε ορισμένες περιοχές της βόρειας Ιταλίας υπάρχει ανεπτυγμένο δίκτυο άρδευσης, το σχετικό κόστος εξακολουθεί να επιβαρύνει την παραγωγή, αντιπροσωπεύοντας περίπου 3–4% του συνολικού κόστους ανά εκτάριο. Η σημασία του παράγοντα αυτού έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια λόγω της έντονης ξηρασίας, η οποία έχει οδηγήσει ακόμη και σε απώλειες έως και 30–40% της παραγωγής σε ορισμένες περιοχές.

Τα **λιπάσματα** αποτελούν επίσης κρίσιμο στοιχείο κόστους, καθώς είναι απαραίτητα για την επίτευξη υψηλών αποδόσεων. Το κόστος τους έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, με αυξήσεις που φτάνουν έως και 170%, επηρεάζοντας έντονα τη βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεων. Σε επίπεδο παραγωγής, η λίπανση μπορεί να αντιπροσωπεύει έως και 18% του συνολικού κόστους ανά εκτάριο.

Παράλληλα, το **εργατικό κόστος** παραμένει ένας σημαντικός παράγοντας, ιδιαίτερα σε ένα αγροτικό σύστημα που απαιτεί εξειδικευμένες εργασίες και διαχείριση. Στην Ιταλία, το ημερομίσθιο στον αγροτικό τομέα παρουσιάζει διαχρονική αύξηση, γεγονός που επιβαρύνει περαιτέρω το συνολικό κόστος παραγωγής.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται γενικευμένη αύξηση του κόστους παραγωγής, κυρίως λόγω της ενεργειακής κρίσης και της αύξησης των τιμών των πρώτων υλών. Η άνοδος των τιμών της ενέργειας και των καυσίμων, σε συνδυασμό με τις γεωπολιτικές εξελίξεις (όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία και στη Μέση Ανατολή), έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής και σε πίεση των περιθωρίων κέρδους των παραγωγών. Το αποτέλεσμα είναι η μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και η ενίσχυση της αβεβαιότητας στον κλάδο, παρά το γεγονός ότι η Ιταλία παραμένει ο μεγαλύτερος παραγωγός ρυζιού στην Ευρώπη.

B.5 Τεχνολογία παραγωγής

Ο κλάδος χρησιμοποιεί σύγχρονες αρδευτικές τεχνικές, ψηφιακή γεωργία, βελτιωμένες ποικιλίες.

Ο κλάδος της ρυζοκαλλιέργειας στην Ιταλία χαρακτηρίζεται από σημαντικό βαθμό τεχνολογικής εξέλιξης, γεγονός που συμβάλλει τόσο στη βελτίωση της παραγωγικότητας όσο και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι παραγωγοί αξιοποιούν σύγχρονες μεθόδους καλλιέργειας, ενσωματώνοντας καινοτομίες που ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και του αυξημένου κόστους εισροών.

Αρχικά, εφαρμόζονται σύγχρονες αρδευτικές τεχνικές, οι οποίες διαφοροποιούνται από το παραδοσιακό σύστημα συνεχούς κατάκλυσης. Μέθοδοι όπως η **εναλλασσόμενη άρδευση** (Alternate Wetting and Drying – AWD) επιτρέπουν τη σημαντική εξοικονόμηση νερού, η οποία μπορεί να φτάσει έως και 20–30%, χωρίς μείωση της απόδοσης.

Παράλληλα, τα εκτεταμένα αρδευτικά δίκτυα στις περιοχές παραγωγής, όπως στην Κοιλάδα του Πάδου, υποστηρίζουν την **αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων**, αν και η πίεση από την ξηρασία καθιστά αναγκαία τη συνεχή βελτίωση των τεχνικών αυτών.

Επιπλέον, η **ψηφιακή γεωργία** (precision agriculture) κερδίζει συνεχώς έδαφος στον κλάδο. Τεχνολογίες όπως αισθητήρες εδάφους, δορυφορική παρακολούθηση και συστήματα GPS επιτρέπουν την ακριβή εφαρμογή εισροών (νερό, λιπάσματα, φυτοπροστατευτικά), μειώνοντας το κόστος και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στην Ιταλία, η υιοθέτηση τέτοιων τεχνολογιών ενισχύεται και από ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως π.χ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, η οποία προωθεί τον ψηφιακό μετασχηματισμό της γεωργίας.

Τέλος, ιδιαίτερη σημασία έχει η **χρήση βελτιωμένων ποικιλιών ρυζιού**, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί για να προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις, ανθεκτικότητα σε ασθένειες και προσαρμογή σε δυσμενείς κλιματικές συνθήκες. Παραδοσιακές αλλά και σύγχρονες ποικιλίες, όπως το Arborio και το Carnaroli, συνδυάζουν ποιοτικά χαρακτηριστικά με βελτιωμένη αγρονομική συμπεριφορά, διατηρώντας την ανταγωνιστικότητα του ιταλικού ρυζιού στις διεθνείς αγορές.

Συνολικά, η ενσωμάτωση τεχνολογικών καινοτομιών στον κλάδο συμβάλλει στη βιωσιμότητα της παραγωγής, ενισχύοντας την αποδοτικότητα των πόρων και τη διατήρηση της ηγετικής θέσης της Ιταλίας στην ευρωπαϊκή αγορά ρυζιού.

B.6 Κάθετη ολοκλήρωση

Παρατηρείται μέτριος βαθμός κάθετης ολοκλήρωσης: παραγωγοί → συνεταιρισμοί → μεταποίηση → λιανική.

Στον ιταλικό κλάδο ρυζιού παρατηρείται ένας μέτριος βαθμός κάθετης ολοκλήρωσης της αλυσίδας αξίας, που εκτείνεται από την πρωτογενή παραγωγή μέχρι τη μεταποίηση και τη διάθεση στο λιανικό εμπόριο.

Όπως προαναφέρθηκε, η Ιταλία είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός ρυζιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με σημαντικό μέρος των καλλιεργούμενων εκτάσεων να εντοπίζεται στην κοιλάδα του Πάδου (κυρίως στις περιοχές του Piedmont και της Lomellina), όπου υπάρχει στενή γεωγραφική και επιχειρησιακή σύνδεση μεταξύ των **παραγωγών** και των **εργοστασίων επεξεργασίας του ρυζιού**. Αυτό επιτρέπει στις επιχειρήσεις μεταποίησης να έχουν άμεση πρόσβαση στην πρώτη ύλη και να διατηρούν υψηλά επίπεδα συνεκτικότητας στην εφοδιαστική αλυσίδα, ενώ πολλές από αυτές διαχειρίζονται επίσης τις διαδικασίες συσκευασίας και εμπορίας.

Οι **συνεταιριστικές δομές και οι οργανώσεις παραγωγών**, αν και όχι τόσο μεγάλες σε σχέση με άλλους γεωργικούς τομείς, παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της κάθετης ολοκλήρωσης.

Παραδείγματος χάριν, η εταιρεία Riseria La Pila, που ξεκίνησε ως συνεργασία μεταξύ πολλών αγροτικών επιχειρήσεων και σήμερα ελέγχει μια μεγάλη έκταση παραγωγής, ενσωματώνει παραγωγή, επεξεργασία και διάθεση του τελικού προϊόντος με ελεγχόμενη ιχνηλασιμότητα και σήμανση προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (IGP).

Σε ευρύτερο επίπεδο, υπάρχουν και πρωτοβουλίες τεχνολογικής ολοκλήρωσης που προωθούν μεγαλύτερη διαφάνεια και συντονισμό μεταξύ των σταδίων της αλυσίδας. Τέτοια παραδείγματα είναι συστήματα ιχνηλασιμότητας που ξεκινούν από το χωράφι και φτάνουν έως το ράφι του καταναλωτή μέσω μοναδικών ψηφιακών κωδικών QR, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και βελτιώνοντας την εικόνα του «made in Italy» ρυζιού.

Η λειτουργία παραγωγών → συνεταιρισμών → μεταποίησης → λιανικής δεν είναι πλήρως κάθετη σε όλες τις περιπτώσεις, καθώς πολλοί παραγωγοί συνεργάζονται με ανεξάρτητους μύλους και εμπορικούς διανομείς. Ωστόσο, η γεωγραφική συγκέντρωση, η ύπαρξη συνεργειών και η υιοθέτηση συνεργατικών λύσεων συμβάλλουν σε έναν μετρήσιμο βαθμό ολοκλήρωσης που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την ποιότητα της εγχώριας παραγωγής ρυζιού.

B.7 Προοπτικές παραγωγής

Οι προοπτικές εξαρτώνται από: την κλιματική αλλαγή, τη διαχείριση υδάτων, και την καινοτομία. Η αύξηση της ασφαλιστικής κάλυψης (77,3% το 2024) δείχνει αυξημένη διαχείριση κινδύνου.

Στον κλάδο ρυζιού της **Ιταλίας**, οι **προοπτικές παραγωγής** επηρεάζονται έντονα από περιβαλλοντικούς, τεχνολογικούς και θεσμικούς παράγοντες που καθορίζουν τη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα της παραγωγής. Ένας από τους πιο κρίσιμους παράγοντες είναι η **κλιματική αλλαγή**, καθώς η μεταβολή των υδρολογικών προτύπων, οι υψηλότερες θερμοκρασίες και η αυξημένη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων θέτουν υπό πίεση την άρδευση των ορυζώνων. Η **κοιλιάδα του Πάδου** – όπου παράγεται το μεγαλύτερο μέρος του ιταλικού ρυζιού – έχει ήδη βιώσει σημαντική μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων λόγω ξηρασίας και αλλαγών στη ροή των ποταμών, με αποτέλεσμα να απειλείται η άρδευση των καλλιεργειών και οι αποδόσεις τους.

Η **διαχείριση του νερού** καθίσταται κεντρικό στοιχείο των προοπτικών, καθώς η καλλιέργεια ρυζιού είναι έντονα υδροβόρα· απαιτείται συνετή διαχείριση των αρδευτικών υποδομών και προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες υδάτινης διαθεσιμότητας. Η επιστημονική έρευνα δείχνει ότι υβριδικές τεχνικές άρδευσης όπως η **«ξηρή σπορά» με καθυστερημένη πλημμύρα** μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση νερού και τις εκπομπές μεθανίου χωρίς σημαντική απώλεια παραγωγής, συμβάλλοντας έτσι τόσο στην προσαρμογή όσο και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Παράλληλα, η **καινοτομία** αποτελεί βασικό μοχλό για την ενίσχυση της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας του τομέα. Τεχνολογικές και επιστημονικές πρωτοβουλίες – όπως η βελτιωμένη γενετική των ποικιλιών, η συνεργασία με μικροοργανισμούς που υποστηρίζουν την ανάπτυξη κάτω από στρεσογόνες συνθήκες, και η χρήση εργαλείων ευφυούς γεωργίας – αναμένονται να οδηγήσουν σε πιο βιώσιμες πρακτικές καλλιέργειας και υψηλότερη παραγωγή στο μέλλον.

Σε αυτό το περιβάλλον, σημαντικό ρόλο αποκτά και η **διαχείριση του κινδύνου μέσω της ασφαλιστικής κάλυψης** για τους παραγωγούς. Η αύξηση της ασφαλιστικής κάλυψης στον αγροτικό τομέα (με ρεαλιστική ένδειξη καλύψεων που φτάνουν στο 77,3% το 2024, όπως έχει παρατηρηθεί σε σχετικούς ευρωπαϊκούς δείκτες ασφάλισης γεωργικών κινδύνων) αντικατοπτρίζει μια αυξανόμενη τάση για διαχείριση κινδύνου σε ένα δυναμικό κλίμα οικονομικής και περιβαλλοντικής αβεβαιότητας. Η ενίσχυση της ασφάλισης επιτρέπει στους αγρότες να προστατεύονται από απώλειες λόγω καιρικών φαινομένων, ασθενειών των καλλιεργειών ή διακυμάνσεων στις αποδόσεις, γεγονός που συμβάλλει στη διατήρηση της παραγωγής και στη μείωση των οικονομικών κινδύνων.

Συνολικά, οι προοπτικές παραγωγής του ρυζιού στην Ιταλία εξαρτώνται από την ικανότητα του κλάδου να προσαρμοστεί στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, να ενσωματώσει βιώσιμες μεθόδους διαχείρισης υδάτων και να αξιοποιήσει την καινοτομία για αύξηση της ανθεκτικότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, η ενίσχυση της ασφαλιστικής κάλυψης λειτουργεί ως κρίσιμο εργαλείο για τη σταθεροποίηση του εισοδήματος των παραγωγών και την αντιμετώπιση των αυξανόμενων κινδύνων, ενισχύοντας έτσι τις μελλοντικές προοπτικές του κλάδου.

Γ. ΖΗΤΗΣΗ

Γ.1 Μέγεθος αγοράς / τμήματα αγοράς

Η ιταλική αγορά ρυζιού αποτελεί μια ώριμη και ιδιαίτερα σημαντική αγορά, με υψηλή κατά κεφαλήν κατανάλωση και έμφαση στην ποιότητα, όπου η παραδοσιακή ζήτηση συνδυάζεται με αυξανόμενο ενδιαφέρον για εξειδικευμένες, εισαγόμενες και πιο υγιεινές ποικιλίες.

Η **αγορά ρυζιού στην Ιταλία** παρουσιάζει σημαντικό μέγεθος και σταθερή δυναμική, αντιστακώνοντας τόσο τη βαθιά ενσωμάτωση του προϊόντος στη διατροφική κουλτούρα της χώρας όσο και τη διαφοροποίηση των καταναλωτικών προτιμήσεων. Το **2024**, η συνολική δαπάνη των νοικοκυριών για ρύζι εκτιμάται περίπου στα **447,6 εκατ. ευρώ**, ενώ η κατανάλωση ανέρχεται σε περίπου **164.000 τόνους**, με μέση τιμή γύρω στα **2,72 €/κιλό**. Τα στοιχεία αυτά υποδηλώνουν μια ώριμη αγορά, όπου η αξία διατηρείται μέσω διαφοροποίησης προϊόντων και όχι μέσω σημαντικής αύξησης όγκου.

Ιταλική αγορά ρυζιού – Αγορές νοικοκυριών

Έτος	Όγκος αγορών (τόνοι)	Αξία (€ εκατ.)
2024	164.300	447,6

Πηγή: ISMEA⁵, 2025.

Η κατανομή της αγοράς ανά κατηγορία δείχνει σαφή κυριαρχία του **αλεσμένου ρυζιού**, το οποίο καλύπτει περίπου το **73,5% της κατανάλωσης**, ακολουθούμενο από το **parboiled** με **22,1%** και το **ρύζι ολικής άλεσης** με **4,4%**, το οποίο όμως παρουσιάζει αυξητικές τάσεις λόγω της στρόφης προς πιο υγιεινές διατροφικές επιλογές. Η διαφοροποίηση αυτή αντανakλά τόσο παραδοσιακές διατροφικές συνήθειες όσο και σύγχρονες τάσεις υγείας και ευεξίας.

Η Ιταλία συγκαταλέγεται στις χώρες με σχετικά υψηλή **κατά κεφαλήν κατανάλωση ρυζιού**, περίπου **9 κιλά ετησίως**, έναντι μέσου όρου περίπου **6 κιλών στην Ευρωπαϊκή Ένωση**, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Η υψηλή αυτή κατανάλωση συνδέεται άμεσα με τη σημασία του ρυζιού στην ιταλική γαστρονομία, καθώς το ριζότο αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά πιάτα της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, ποικιλίες όπως το Arborio και το Carnaroli κυριαρχούν στην εγχώρια αγορά, λόγω των ιδιοτήτων τους που ευνοούν τη συγκεκριμένη χρήση.

Παράλληλα, παρατηρείται αυξανόμενη ζήτηση για **εξειδικευμένες και εισαγόμενες ποικιλίες τύπου indica**, οι οποίες καλύπτουν διαφορετικά διατροφικά πρότυπα και καταναλωτικές προτιμήσεις.

⁵ **ISMEA (Istituto di Servizi per il Mercato Agricolo Alimentare)**: Ο ιταλικός δημόσιος οργανισμός που παρέχει στοιχεία, αναλύσεις και υπηρεσίες για τις αγροτικές και διατροφικές αγορές, καθώς και εργαλεία στήριξης του αγροτικού τομέα.

Ιδιαίτερα, αρωματικές ποικιλίες όπως το Basmati και το Jasmine κερδίζουν έδαφος, κυρίως στο πλαίσιο της διεθνοποίησης της διατροφής και της ανάπτυξης της fusion κουζίνας. Οι εισαγωγές αποφλοιωμένου ρυζιού στην Ιταλία περιλαμβάνουν σημαντικές ποσότητες basmati από χώρες όπως η Ινδία και το Πακιστάν, που εκτιμώνται περίπου στους **50.000 τόνους ετησίως**, ενισχύοντας τη διαφοροποίηση της αγοράς.

Συνολικά, η ιταλική αγορά ρυζιού χαρακτηρίζεται από έναν συνδυασμό **παραδοσιακής κατανάλωσης και σύγχρονων τάσεων διαφοροποίησης**, όπου η ποιότητα, η αυθεντικότητα και η γαστρονομική χρήση παίζουν καθοριστικό ρόλο. Η ισχυρή βάση κατανάλωσης, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ζήτηση για νέες ποικιλίες και πιο υγιεινά προϊόντα, καθιστά την αγορά όχι μόνο μεγάλη αλλά και δυναμικά εξελισσόμενη.

Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά

Οι καταναλωτές προτιμούν **παραδοσιακές ποικιλίες**, στρέφονται σε οικονομικότερα κανάλια και δείχνουν ενδιαφέρον για την ποιότητα και την προέλευση. Οι **δημοφιλείς ποικιλίες** ρυζιού στην Ιταλία είναι: Carnaroli (19,6%), Arborio (11,6%).

Η **αγοραστική συμπεριφορά των Ιταλών καταναλωτών στο ρύζι** χαρακτηρίζεται από έναν συνδυασμό **παραδοσιακών διατροφικών προτύπων και σύγχρονων τάσεων υγείας, ποιότητας και ευκολίας**. Το ρύζι αποτελεί βασικό στοιχείο της ιταλικής κουζίνας, ιδιαίτερα στις βόρειες περιοχές, γεγονός που διατηρεί μια σταθερή βάση κατανάλωσης, με έμφαση σε συγκεκριμένες ποικιλίες και χρήσεις.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό είναι η ισχυρή προτίμηση των καταναλωτών σε **ποιοτικά και τοπικά προϊόντα**, ιδιαίτερα σε ποικιλίες που συνδέονται με τη γαστρονομική παράδοση. Η επιλογή αυτή δεν είναι μόνο θέμα γεύσης, αλλά και πολιτιστικής ταυτότητας, καθώς το ρύζι συνδέεται άμεσα με εμβληματικά πιάτα όπως το ριζότο. Οι Ιταλοί καταναλωτές δείχνουν υψηλή ευαισθησία στην **ποιότητα, την προέλευση και την αυθεντικότητα** των προϊόντων, γεγονός που επηρεάζει σημαντικά τις αγοραστικές τους αποφάσεις.

Παράλληλα, καταγράφεται έντονη **στροφή προς πιο υγιεινές και λειτουργικές επιλογές τροφίμων**. Η αυξανόμενη ζήτηση για **βιολογικό, gluten-free και θρεπτικό ρύζι** έχει οδηγήσει σε αύξηση της κατανάλωσης ειδικών προϊόντων, όπως καστανό ρύζι, ρύζι ολικής άλεσης και προϊόντα με βάση το ρύζι (π.χ. ρυζογκοφρέτες, άλευρα ρυζιού). Η τάση αυτή συνδέεται με την ευρύτερη αλλαγή διατροφικών συνηθειών προς την ευεξία και τη βιωσιμότητα.

Επιπλέον, οι καταναλωτές παρουσιάζουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για **premium και εξειδικευμένες ποικιλίες**, ακόμη και σε υψηλότερες τιμές, ιδιαίτερα σε μεσαία και υψηλά εισοδηματικά στρώματα. Η προθυμία πληρωμής για προϊόντα υψηλής ποιότητας και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ενισχύει την αξία της αγοράς, ακόμη και όταν ο όγκος κατανάλωσης παραμένει σταθερός.

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι η **αυξανόμενη ζήτηση για ευκολία (convenience)**. Οι σύγχρονοι τρόποι ζωής οδηγούν σε μεγαλύτερη κατανάλωση **έτοιμων ή ημιέτοιμων προϊόντων ρυζιού**, όπως έτοιμα γεύματα, μείγματα ρυζιού και προϊόντα ταχείας προετοιμασίας.

Παράλληλα, αυξάνεται και η χρήση **ηλεκτρονικών καναλιών πώλησης (e-commerce)**, καθώς οι καταναλωτές αναζητούν μεγαλύτερη ποικιλία και ευκολία στην αγορά τροφίμων.

Τέλος, παρατηρείται διαφοροποίηση ανάλογα με το **δημογραφικό προφίλ**: οι νεότερες ηλικίες εμφανίζονται πιο ανοιχτές σε νέες γεύσεις, διεθνείς επιρροές (π.χ. basmati, jasmine) και καινοτόμα προϊόντα, ενώ οι μεγαλύτερες ηλικίες παραμένουν πιο πιστές στις παραδοσιακές επιλογές.

Συνολικά, η αγοραστική συμπεριφορά στην ιταλική αγορά ρυζιού χαρακτηρίζεται από:

- ισχυρή έμφαση στην **ποιότητα και την παράδοση**
- αυξανόμενη ζήτηση για **υγιεινά και βιολογικά προϊόντα**
- προτίμηση σε **premium και διαφοροποιημένα προϊόντα**
- αυξημένη σημασία της **ευκολίας και των έτοιμων λύσεων**
- σταδιακή ενσωμάτωση **διεθνών διατροφικών τάσεων**

Οι τάσεις αυτές διαμορφώνουν μια αγορά ώριμη αλλά δυναμικά εξελισσόμενη, όπου η αξία και η διαφοροποίηση υπερισχύουν της απλής αύξησης της κατανάλωσης.

Τέλος επισημαίνεται ότι, η Ιταλία διαθέτει επίσης έναν μεγάλο πληθυσμό μεταναστών. Εκτός από πληθυσμούς από χώρες της Μέσης Ανατολής (σχεδόν 600.000), φιλοξενεί σημαντικές κοινότητες από την Κίνα (περίπου 275.000), τις Φιλιππίνες (περίπου 175.000), την Ινδία (περίπου 150.000), το Μπανγκλαντές (περίπου 120.000), τη Σρι Λάνκα (περίπου 100.000) και το Πακιστάν (περίπου 100.000). Ο πληθυσμός αυτός έχει συμβάλει στην ανάπτυξη της αγοράς εθνοτικών τροφίμων, όπως φαίνεται από ηλεκτρονικά καταστήματα όπως το Asia-Market και μεγάλα καταστήματα ασιατικών τροφίμων όπως το Kathay στο Μιλάνο.

Γ.3 Προοπτικές ζήτησης

Η ιταλική αγορά ρυζιού αναμένεται να διατηρήσει σταθερό τον όγκο κατανάλωσης, με μικρή αύξηση της αξίας της αγοράς, καθώς οι καταναλωτές στρέφονται ολοένα περισσότερο σε προϊόντα υψηλής ποιότητας, premium κατηγοριών και με αυξημένη διατροφική αξία.

Σύμφωνα με τις προοπτικές ζήτησης, η κατανάλωση ρυζιού στην Ιταλία εκτιμάται ότι θα παραμείνει σε γενικές γραμμές σταθερή, με ενδεχόμενη μικρή αυξητική τάση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Παράλληλα, αναμένεται ήπια αύξηση της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης, ως αποτέλεσμα της μετατόπισης των προτιμήσεων προς προϊόντα υψηλότερης αξίας.

Συγκριτικές προβλέψεις για την τιμή και την κατανάλωση δημητριακών, όπως εκείνες που συγκεντρώνει ο FAO (Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ), δείχνουν ότι η χρήση δημητριακών, συμπεριλαμβανομένου του ρυζιού, αναμένεται να αυξηθεί κατά περίπου 0,8% τη σεζόν 2025/26, υποδηλώνοντας ευρύτερη τάση σταθερής ζήτησης σε παγκόσμιο επίπεδο παρά τις πιέσεις στις τιμές και την προσφορά.

Σε εθνικό επίπεδο, η αγορά ρυζιού στην Ιταλία χαρακτηρίζεται από σταδιακή αύξηση της αξίας και των πωλήσεων που σχετίζονται με προϊόντα υψηλότερης ποιότητας ή με διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά. Αναλύσεις αγοράς δείχνουν ότι η ζήτηση για υψηλής ποιότητας και premium ποικιλίες (όπως Arborio, Carnaroli και Vialone Nano) παραμένει ισχυρή, υποστηριζόμενη από την παράδοση της ιταλικής κουζίνας και την αυξανόμενη εκτίμηση των καταναλωτών για προϊόντα με χαρακτηριστικά ανώτερης γευστικής εμπειρίας και προέλευσης.

Επιπλέον, οι σύγχρονες τάσεις διατροφής στην Ιταλία δείχνουν πως οι καταναλωτές στρέφονται όλο και περισσότερο σε υγιεινές επιλογές και τρόφιμα με διατροφική αξία. Η αύξηση της ζήτησης για προϊόντα με υγιεινά χαρακτηριστικά και διατροφικά οφέλη είναι μέρος ενός ευρύτερου μετασχηματισμού στο αγοραστικό προφίλ, που αντανάκλαται σε τάσεις ευεξίας και προτίμησης σε φυσικά, βιολογικά και θρεπτικά τρόφιμα.

Η συνδυασμένη επίδραση αυτών των παραγόντων – σταθερός όγκος κατανάλωσης, αύξηση της αξίας της δαπάνης και μετατόπιση προς premium και υγιεινά προϊόντα – υποδηλώνει μια αγορά που μπορεί να μην αυξάνει σημαντικά σε ποσότητα, αλλά ενισχύει τη ζήτηση σε αξία και διαφοροποίηση προϊόντων, ευθυγραμμιζόμενη με τις καταναλωτικές προτιμήσεις και τις τάσεις της σύγχρονης διατροφής.

Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Δ.1 Ροές εμπορίου

Η Ιταλία είναι: **καθαρός εξαγωγέας** στην ΕΕ, **σημαντικός εισαγωγέας** ειδικών ποικιλιών (π.χ. από Ασία).

Η Ιταλία εκτός από παραγωγική χώρα στο τομέα του ρυζιού, αποτελεί επίσης έναν από τους επτά μεγαλύτερους εισαγωγείς ρυζιού στην Ευρώπη από χώρες εκτός Ευρώπης.

Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών ρυζιού της Ιταλίας προέρχεται από το Πακιστάν (μερίδιο 40% το 2023), ακολουθούμενο από την Ινδία (15%), την Ταϊλάνδη (11%), τη Μιανμάρ (10%) και την Καμπότζη (9,3%). Οι εισαγωγές από τη Μιανμάρ (+48% ετησίως), την Καμπότζη (+32%) και την Ινδία (+20%) αυξήθηκαν σημαντικά, ενώ οι εισαγωγές από το Πακιστάν και την Ταϊλάνδη αυξήθηκαν επίσης κατά 7–9% ετησίως. Το ένα τρίτο των εισαγωγών ρυζιού της Ιταλίας αφορά καστανό ρύζι, ενώ το υπόλοιπο είναι λευκό ρύζι.

Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών-εισαγωγών

Εξαγωγές: κυρίως εντός ΕΕ εξάγεται υψηλής ποιότητας ιταλικό ρύζι.
Εισαγωγές: χαμηλότερου κόστους προϊόντα σε ειδικές ποικιλίες.

Ιταλία – Εισαγωγές και εξαγωγές ρυζιού (HS 1006)

Έτος	Εισαγωγές (t)	Εξαγωγές (t)
2023	—	659.451
2024	311.427	719.092
2025	377.684	665.940

Πηγή: ISTAT, επεξεργασία TESEO/CLAL, HS 1006.

Σε όρους όγκου, το 2025 χαρακτηρίζεται από αισθητή άνοδο των εισαγωγών (+21,3%) και ταυτόχρονη υποχώρηση των εξαγωγών (-7,4%), με αποτέλεσμα το θετικό εμπορικό ισοζύγιο να περιοριστεί, παραμένοντας ωστόσο ιδιαίτερα υψηλό (+288 χιλ. τόνοι).

Ελλάδα → Ιταλία

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ελληνική εξωστρέφεια παρουσιάζει η εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών ρυζιού προς την Ιταλία: 12.580 τόνοι το 2025, έναντι 10.590 τόνοι το 2024, ήτοι +18,8%.

Η εξέλιξη αυτή καταδεικνύει ότι, παρά τον έντονο διεθνή ανταγωνισμό στην ιταλική αγορά, υπάρχει αυξανόμενη ελληνική παρουσία.

Το Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου δύναται να εκπονήσει αναλυτικότερη στατιστική ανάλυση βάσει επιμέρους κωδικών Συνδυασμένης Ονοματολογίας, κατόπιν σχετικού αιτήματος ενδιαφερόμενων ελληνικών επιχειρήσεων στο ακόλουθο e-mail: ecocom-milano@mfa.gr

Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς

Ισχύει το πλαίσιο της ΕΕ: Κοινή Αγροτική Πολιτική, δασμοί σε τρίτες χώρες και Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου (FTA).

Ως προς το δασμολογικό καθεστώς που διέπει την αγορά ρυζιού στην Ιταλία ισχύει το πλαίσιο της ΕΕ το οποίο περιλαμβάνει την ΚΑΠ (Κοινή Αγροτική Πολιτική) και Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου (FTA) με τρίτες χώρες.

Για το ρύζι, οι κωδικοί της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (CN/HS) ανήκουν στο Κεφάλαιο 10 (δημητριακά) και συγκεκριμένα στη βασική κατηγορία:

✓ Βασικός κωδικός ρυζιού

HS 1006 → Ρύζι (σε όλες τις μορφές)

✓ Αναλυτικότερα (υποκατηγορίες)

HS 1006 10 → Ρύζι με φλοιό (paddy / rough)

HS 1006 20 → Αποφλοιωμένο (brown rice)

HS 1006 30 → Μερικώς ή πλήρως λευκασμένο/γυαλισμένο

HS 1006 40 → Θραύσματα ρυζιού (broken rice)

Ε. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ε.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής

Κύρια κανάλια: Σούπερ μάρκετ: 41,8%, Discount stores: 26,7%, Υπεραγορές: 24,3%. **Τάσεις:** ενίσχυση discount, ανάπτυξη παραδοσιακών καταστημάτων.

Η αγορά ρυζιού στην Ιταλία χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό οργάνωσης και κυριαρχία των μεγάλων δικτύων λιανικής. Τα κύρια κανάλια διανομής περιλαμβάνουν τα σούπερ μάρκετ (41,8%), τα καταστήματα discount (26,7%) και τις υπεραγορές (24,3%), τα οποία συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μερίδιο των πωλήσεων. Η ισχυρή παρουσία αυτών των καναλιών αντανάκλα τη γενικότερη δομή της ιταλικής αγοράς τροφίμων, όπου οι μεγάλες αλυσίδες διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στη διάθεση βασικών προϊόντων διατροφής.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ενίσχυση του καναλιού των discount, καθώς οι καταναλωτές στρέφονται σε οικονομικότερες επιλογές λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης και των πληθωριστικών πιέσεων. Παράλληλα, καταγράφεται και ανάπτυξη των παραδοσιακών καταστημάτων τροφίμων, τα οποία επωφελούνται από τη ζήτηση για τοπικά και ποιοτικά προϊόντα, καθώς και από την προτίμηση ορισμένων καταναλωτών σε πιο εξατομικευμένη εξυπηρέτηση.

Το μεγαλύτερο μέρος του ρυζιού διατίθεται μέσω μεγάλων αλυσίδων λιανικής τροφίμων, όπως η Conad, η Coop Italia και η Esselunga. Οι επιχειρήσεις αυτές διαθέτουν εκτεταμένα δίκτυα διανομής και ισχυρά ιδιωτικά σήματα (private labels), τα οποία συμβάλλουν στη συγκράτηση των τιμών αλλά και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάπτυξη της αγοράς βιολογικού ρυζιού. Αλυσίδες όπως η Coop Italia και η Esselunga έχουν ενισχύσει σημαντικά τις πωλήσεις βιολογικών προϊόντων μέσω των ιδιωτικών τους ετικετών. Ωστόσο, ο μεγαλύτερος όγκος βιολογικού ρυζιού εξακολουθεί να διακινείται μέσω εξειδικευμένων καταστημάτων, όπως η NaturaSi, τα οποία εστιάζουν αποκλειστικά σε προϊόντα βιολογικής γεωργίας και υψηλής ποιότητας.

Συνολικά, η δομή της αγοράς χαρακτηρίζεται από ισχυρή συγκέντρωση στα οργανωμένα δίκτυα λιανικής, αλλά και από σταδιακές μεταβολές στη συμπεριφορά των καταναλωτών, που ευνοούν τόσο τα discount καταστήματα όσο και τα εξειδικευμένα κανάλια υψηλής ποιότητας.

Ε.2 Βαθμός συγκέντρωσης

Μέτριος βαθμός συγκέντρωσης με λίγες μεγάλες εταιρείες και πολλούς μικρούς παραγωγούς.

Ο **βαθμός συγκέντρωσης στον ιταλικό κλάδο ρυζιού** μπορεί να χαρακτηριστεί ως **μέτριος**, καθώς συνυπάρχουν **λίγες μεγάλες καθετοποιημένες επιχειρήσεις** με σημαντική παρουσία στην αγορά και **πολλοί μικροί και μεσαίοι παραγωγοί** που δραστηριοποιούνται κυρίως στην πρωτογενή παραγωγή. Η δομή αυτή αντανakλά την ιστορική εξέλιξη του κλάδου, όπου η γεωργική παραγωγή παραμένει κατακερματισμένη, ενώ η μεταποίηση και η εμπορία παρουσιάζουν μεγαλύτερη συγκέντρωση.

Η Ιταλία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παίκτες στη βιομηχανία ρυζιού στην Ευρώπη, με παρουσία ισχυρών επιχειρηματικών ομίλων όπως η Euricom, η οποία θεωρείται από τις μεγαλύτερες εταιρείες ρυζιού στην Ευρώπη και δραστηριοποιείται σε πολλές χώρες, καλύπτοντας τόσο τη μεταποίηση όσο και τη διανομή προϊόντων. Παράλληλα, σημαντικές εταιρείες όπως η Agrovener και η Mundiriso εκπροσωπούν τον δυναμικό μεταποιητικό τομέα, αξιοποιώντας τόσο εγχώριες ποικιλίες όσο και εισαγόμενα προϊόντα, ιδιαίτερα αρωματικά ρύζια (όπως basmati και jasmine), προκειμένου να καλύψουν τις διαφοροποιημένες καταναλωτικές ανάγκες.

Παρά τη σημαντική παρουσία αυτών των μεγάλων επιχειρήσεων, ο κλάδος παραμένει **κατακερματισμένος στη βάση του**, καθώς μεγάλος αριθμός αγροτικών εκμεταλλεύσεων λειτουργεί ανεξάρτητα ή μέσω συνεταιρισμών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια δομή αγοράς όπου η ισχύς συγκεντρώνεται κυρίως στα στάδια της μεταποίησης και της εμπορίας, ενώ η παραγωγή παραμένει πιο διάσπαρτη.

Ταυτόχρονα, παρατηρείται έντονη **προσαρμογή των επιχειρήσεων στις σύγχρονες διατροφικές τάσεις**, γεγονός που επηρεάζει και τη συγκέντρωση της αγοράς. Ενδεικτικά, η Agrovener έχει επεκτείνει τη γκάμα προϊόντων της σε καινοτόμες κατηγορίες, όπως μείγματα ρυζιού με όσπρια, άλευρα και έτοιμες συνταγές, ανταποκρινόμενη στη ζήτηση για **υγιεινά, λειτουργικά και πλούσια σε πρωτεΐνη τρόφιμα**. Αυτές οι στρατηγικές διαφοροποίησης ενισχύουν τη θέση των μεγαλύτερων εταιρειών στην αγορά, οδηγώντας σε σταδιακή αύξηση της συγκέντρωσης στα ανώτερα στάδια της αλυσίδας αξίας.

Συνολικά, η αγορά ρυζιού στην Ιταλία χαρακτηρίζεται από ένα **μικτό μοντέλο συγκέντρωσης**, όπου η ισχυρή παρουσία λίγων μεγάλων επιχειρήσεων συνδυάζεται με τη διατήρηση ενός πολυάριθμου παραγωγικού ιστού, δημιουργώντας ένα ανταγωνιστικό αλλά και δυναμικά εξελισσόμενο περιβάλλον.

Ε.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων

Η παρουσία **ελληνικών προϊόντων** είναι περιορισμένη και αφορά κυρίως **εξειδικευμένες ποικιλίες και niche αγορές**.

Η παρουσία των ελληνικών προϊόντων ρυζιού στην ιταλική αγορά παραμένει **σχετικά περιορισμένη**, παρά το γεγονός ότι η Ιταλία αποτελεί έναν από τους βασικούς ευρωπαϊκούς εμπορικούς εταίρους της Ελλάδας στον αγροδιατροφικό τομέα. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι οι εξαγωγές ελληνικού ρυζιού προς την Ιταλία ανέρχονται σε περίπου 6–8 εκατ. δολάρια ετησίως, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 8–9% των συνολικών εξαγωγών ρυζιού της Ελλάδας. Παράλληλα, σε όρους όγκου, η Ιταλία συγκαταλέγεται στους σημαντικότερους προορισμούς, με εξαγωγές που ξεπερνούν τους 8–9 χιλ. τόνους ετησίως. Ωστόσο, τα μεγέθη αυτά παραμένουν μικρά σε σχέση με την εγχώρια ιταλική παραγωγή, γεγονός που περιορίζει το μερίδιο αγοράς των ελληνικών προϊόντων.

Η περιορισμένη αυτή παρουσία εξηγείται κυρίως από τη δομή της ιταλικής αγοράς, η οποία χαρακτηρίζεται από ισχυρή εγχώρια παραγωγή και υψηλή αυτάρκεια, ιδιαίτερα σε ποικιλίες *jaronica* που κυριαρχούν στη διατροφή των καταναλωτών. Ως εκ τούτου, τα ελληνικά προϊόντα δεν ανταγωνίζονται άμεσα σε επίπεδο μαζικής αγοράς, αλλά τοποθετούνται κυρίως σε **εξειδικευμένα τμήματα (niche markets)**.

Συγκεκριμένα, η παρουσία τους εντοπίζεται κυρίως σε:

Εξειδικευμένες ποικιλίες: Ελληνικές ποικιλίες ή τύποι ρυζιού που διαφοροποιούνται από τις παραδοσιακές ιταλικές (π.χ. ποικιλίες *indica* ή προϊόντα διαφορετικής επεξεργασίας) μπορούν να καλύψουν ανάγκες που δεν καλύπτονται πλήρως από την εγχώρια παραγωγή. Αυτό συνδέεται και με τη ζήτηση που δημιουργείται από εθνοτικές κουζίνες και πολυπολιτισμικά καταναλωτικά πρότυπα.

Niche αγορές και εξειδικευμένα κανάλια: Τα ελληνικά προϊόντα εμφανίζονται κυρίως σε εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, αγορές βιολογικών προϊόντων ή καταστήματα διεθνών/μεσογειακών προϊόντων, όπου η διαφοροποίηση και η ποιότητα αποτελούν βασικά κριτήρια επιλογής. Σε αυτά τα κανάλια, η προέλευση και η ταυτότητα του προϊόντος αποκτούν μεγαλύτερη σημασία σε σχέση με την τιμή.

Επιπλέον, η συνολική εικόνα των εμπορικών σχέσεων δείχνει ότι τα αγροδιατροφικά προϊόντα αποτελούν περίπου το 30% των ελληνικών εξαγωγών προς την Ιταλία, γεγονός που υποδηλώνει ευρύτερο δυναμικό ανάπτυξης και για το ρύζι, εφόσον ενισχυθεί η εξωστρέφεια και η στρατηγική προώθηση.

Συμπερασματικά, η περιορισμένη διείσδυση των ελληνικών προϊόντων οφείλεται στον ισχυρό ανταγωνισμό από την εγχώρια ιταλική παραγωγή και τις εισαγωγές χαμηλού κόστους από τρίτες χώρες. Ωστόσο, οι δυνατότητες ανάπτυξης εντοπίζονται κυρίως σε αγορές υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπου η διαφοροποίηση, η ποιότητα και η εξειδίκευση μπορούν να λειτουργήσουν ως βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

E.4 Τιμές λιανικής

Μέση τιμή: 2,72 €/κιλό / Τάση: ήπια αύξηση

Οι τιμές λιανικής του ρυζιού στην Ιταλία διαμορφώνονται σε σχετικά σταθερά επίπεδα, με μέση τιμή περίπου 2,72 €/κιλό τα τελευταία χρόνια. Η τιμή αυτή αφορά κυρίως τυποποιημένα προϊόντα που διατίθενται μέσω οργανωμένων δικτύων λιανικής, όπως σούπερ μάρκετ, και μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με την ποικιλία, την ποιότητα και την προέλευση του προϊόντος.

Παρατηρείται μια ήπια ανοδική τάση στις τιμές, η οποία συνδέεται με την αύξηση του κόστους παραγωγής σε όλα τα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας. Συγκεκριμένα, η άνοδος των τιμών της ενέργειας, των μεταφορών και των πρώτων υλών έχει μετακυλιστεί εν μέρει στον τελικό καταναλωτή. Επιπλέον, οι πιέσεις που ασκούνται από την κλιματική αλλαγή, όπως η μείωση της διαθεσιμότητας νερού στην Κοιλάδα του Πάδου, επηρεάζουν την παραγωγή και ενισχύουν την ανοδική τάση των τιμών.

Ακόμη, η διαφοροποίηση των προϊόντων παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των τιμών. Ποικιλίες υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας, όπως το Carnaroli και το Arborio, εμφανίζουν υψηλότερες τιμές σε σχέση με πιο κοινές ποικιλίες, λόγω της χρήσης τους στη γαστρονομία και της αυξημένης ζήτησης τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά.

Συνολικά, η αγορά λιανικής του ρυζιού στην Ιταλία χαρακτηρίζεται από σχετική σταθερότητα, αλλά με μια ήπια αυξητική πορεία, η οποία αντανακλά τις γενικότερες πληθωριστικές πιέσεις στον αγροδιατροφικό τομέα και την προσπάθεια διατήρησης της ποιότητας του προϊόντος.

E.5 Δυναμική ανταγωνισμού

Ο ανταγωνισμός στην ιταλική αγορά ρυζιού εντείνεται λόγω των χαμηλού κόστους εισαγωγών, της ισχυρής διαπραγματευτικής θέσης των μεγάλων αλυσίδων λιανικής και της μεταβαλλόμενης καταναλωτικής συμπεριφοράς, ενισχύοντας την ανάγκη για διαφοροποίηση, ποιοτική αναβάθμιση και καινοτομία.

Η δυναμική του ανταγωνισμού στον κλάδο του ρυζιού στην Ιταλία παρουσιάζει αυξημένη ένταση τα τελευταία χρόνια, επηρεαζόμενη από τόσο διεθνείς όσο και εγχώριους παράγοντες. Η αγορά χαρακτηρίζεται από πιέσεις στα περιθώρια κέρδους των παραγωγών και των επιχειρήσεων, καθώς ενισχύεται ο ανταγωνισμός σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας.

Ένας από τους βασικότερους παράγοντες είναι οι εισαγωγές χαμηλού κόστους, κυρίως από ασιατικές χώρες όπως η Ινδία, το Πακιστάν και η Καμπότζη, καθώς και από χώρες που επωφελούνται από προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εισαγωγές αυτές προσφέρονται σε χαμηλότερες τιμές, γεγονός που ασκεί έντονη πίεση στους Ιταλούς παραγωγούς, ιδιαίτερα σε κατηγορίες ρυζιού μαζικής κατανάλωσης.

Παράλληλα, η πίεση στις τιμές αποτελεί καθοριστικό στοιχείο του ανταγωνισμού. Οι μεγάλες αλυσίδες λιανικής, όπως η Conad και η Coop Italia, ενισχύουν τη διαπραγματευτική τους δύναμη, επιδιώκοντας χαμηλότερες τιμές προμήθειας και προωθώντας προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας.

Αυτό οδηγεί σε συμπίεση των τιμών παραγωγού και περιορίζει τα περιθώρια κέρδους, ιδιαίτερα για τις μικρότερες εκμεταλλεύσεις.

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η αλλαγή των καταναλωτικών συνηθειών. Οι καταναλωτές εμφανίζονται πιο ευαίσθητοι στις τιμές, στρεφόμενοι προς οικονομικότερα προϊόντα και καταστήματα discount, ενώ ταυτόχρονα αυξάνεται η ζήτηση για προϊόντα υψηλής ποιότητας, βιολογικά ή με πιστοποιήσεις προέλευσης. Αυτή η διττή τάση δημιουργεί μια πιο σύνθετη αγορά, όπου οι επιχειρήσεις καλούνται να ισορροπήσουν μεταξύ κόστους και διαφοροποίησης.

Συνολικά, ο ανταγωνισμός στον ιταλικό κλάδο ρυζιού εντείνεται λόγω της διεθνοποίησης της αγοράς, της ισχυρής θέσης των λιανεμπορικών αλυσίδων και της μεταβαλλόμενης καταναλωτικής συμπεριφοράς, οδηγώντας σε ανάγκη για καινοτομία, ποιοτική αναβάθμιση και στρατηγικές διαφοροποίησης.

ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο & επιπτώσεις αυτού στον ανταγωνισμό

Το **θεσμικό πλαίσιο καθορίζεται από:** ΕΕ (ΚΑΠ), εθνική αγροτική πολιτική, κανονισμούς ασφάλειας τροφίμων.

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον κλάδο του ρυζιού στην Ιταλία διαμορφώνεται σε τρία βασικά επίπεδα: το ευρωπαϊκό, το εθνικό και το κανονιστικό πλαίσιο ασφάλειας τροφίμων, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά και επηρεάζουν άμεσα την παραγωγή, τη μεταποίηση και τη διάθεση του προϊόντος.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), η οποία παρέχει οικονομικές ενισχύσεις στους παραγωγούς, προωθεί τη βιώσιμη γεωργία και θέτει περιβαλλοντικούς περιορισμούς. Στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ (2023–2027), δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε πρακτικές όπως η ορθολογική χρήση υδάτων, η μείωση των εκπομπών και η προστασία της βιοποικιλότητας. Για τον κλάδο του ρυζιού, αυτό μεταφράζεται σε αυξημένες απαιτήσεις συμμόρφωσης αλλά και σε ευκαιρίες χρηματοδότησης για εκσυγχρονισμό και καινοτομία. Παράλληλα, η ΚΑΠ επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα του ιταλικού ρυζιού μέσω μηχανισμών στήριξης τιμών και εμπορικών πολιτικών έναντι τρίτων χωρών.

Σε εθνικό επίπεδο, η Ιταλία εφαρμόζει την αγροτική πολιτική μέσω του Υπουργείου Γεωργίας και οργανισμών όπως το ISMEA, οι οποίοι παρακολουθούν την αγορά και στηρίζουν τους παραγωγούς μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων, ασφαλιστικών μηχανισμών και προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου. Επιπλέον, εφαρμόζονται εθνικά στρατηγικά σχέδια στο πλαίσιο της ΚΑΠ, τα οποία προσαρμόζουν τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις στις ιδιαιτερότητες της ιταλικής γεωργίας, όπως η σημασία της ορυζοκαλλιέργειας στις βόρειες περιφέρειες.

Παράλληλα, ιδιαίτερη σημασία έχουν οι κανονισμοί ασφάλειας τροφίμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι διασφαλίζουν την ποιότητα και την υγιεινή των προϊόντων. Ο βασικός φορέας επιστημονικής αξιολόγησης είναι η EFSA, η οποία καθορίζει όρια για φυτοφάρμακα, βαρέα μέταλλα και άλλες ουσίες. Οι επιχειρήσεις του κλάδου υποχρεούνται να συμμορφώνονται με συστήματα όπως το HACCP, ενώ ισχύουν αυστηρές απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας σε όλα τα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας. Οι κανονισμοί αυτοί ενισχύουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, αλλά αυξάνουν και το κόστος συμμόρφωσης για τους παραγωγούς και μεταποιητές.

Συνολικά, το θεσμικό πλαίσιο λειτουργεί ως μηχανισμός εξισορρόπησης μεταξύ προστασίας της παραγωγής, διασφάλισης ποιότητας και ενίσχυσης της βιωσιμότητας. Αν και δημιουργεί πρόσθετες υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις, ταυτόχρονα συμβάλλει στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του ιταλικού ρυζιού στις διεθνείς αγορές και στην προσαρμογή του κλάδου στις σύγχρονες περιβαλλοντικές και καταναλωτικές απαιτήσεις.

Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ζ.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση – προσφορά

Κρίσιμοι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση και την προσφορά είναι : η κλιματική αλλαγή, το κόστος παραγωγής, οι καταναλωτικές τάσεις και τα δίκτυα διανομής.

Η ισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς στην αγορά ρυζιού στην Ιταλία επηρεάζεται από ένα σύνολο αλληλένδετων παραγόντων, οι οποίοι αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στο σύγχρονο αγροδιατροφικό περιβάλλον.

Πρωτίστως, η **κλιματική αλλαγή** αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες αβεβαιότητας. Η αύξηση της θερμοκρασίας, η συχνότερη εμφάνιση ξηρασιών και η μεταβολή των υδρολογικών κύκλων επηρεάζουν άμεσα την παραγωγικότητα των ορυζώνων, ιδιαίτερα στην κοιλάδα του Πάδου. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ευρωπαϊκών οργανισμών, τα ακραία καιρικά φαινόμενα έχουν ήδη οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις αποδόσεων σε έτη όπως το 2022, ενισχύοντας την ανάγκη για επενδύσεις σε ανθεκτικές ποικιλίες και βιώσιμες πρακτικές καλλιέργειας.

Δεύτερον, το **κόστος παραγωγής** αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την προσφορά. Η αύξηση των τιμών της ενέργειας, των λιπασμάτων και των εισροών, σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος άρδευσης, επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα των Ιταλών παραγωγών. Παράλληλα, οι αυστηρότερες περιβαλλοντικές **απαιτήσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής** αυξάνουν το κόστος συμμόρφωσης, ενώ ταυτόχρονα ενισχύουν τη βιωσιμότητα του κλάδου.

Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν επίσης οι **καταναλωτικές τάσεις**, οι οποίες μεταβάλλονται σταδιακά. Τα στοιχεία από τον ISMEA και την NielsenIQ δείχνουν ότι οι Ιταλοί καταναλωτές διατηρούν σταθερή κατανάλωση ρυζιού, αλλά στρέφονται ολοένα και περισσότερο σε προϊόντα υψηλής ποιότητας, βιολογικά και με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. ολικής άλεσης, χωρίς γλουτένη). Παράλληλα, παρατηρείται ευαισθησία στις τιμές, γεγονός που οδηγεί σε αύξηση των αγορών μέσω οικονομικότερων καναλιών.

Τέλος, τα **δίκτυα διανομής** επηρεάζουν άμεσα τη διαμόρφωση της ζήτησης. Η κυριαρχία των μεγάλων αλυσίδων λιανικής, όπως η Coop Italia και η Esselunga, συνδυάζεται με την ταχεία ανάπτυξη των καταστημάτων discount και των τοπικών σημείων πώλησης. Η διαφοροποίηση αυτή επηρεάζει τόσο τις τιμές όσο και την προβολή των προϊόντων, ενώ ενισχύει τον ανταγωνισμό μεταξύ επώνυμων και ιδιωτικής ετικέτας προϊόντων.

Συνολικά, η αγορά επηρεάζεται από την αλληλεπίδραση περιβαλλοντικών, οικονομικών και καταναλωτικών παραγόντων, γεγονός που καθιστά αναγκαία την προσαρμοστικότητα των επιχειρήσεων σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

2.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων

Υπάρχουν ευκαιρίες σε: premium και ποιοτικά προϊόντα, εξειδικευμένες ποικιλίες και προϊόντα με πιστοποιήσεις (ΠΟΠ/βιολογικά). **Ωστόσο απαιτείται:** ισχυρή τοποθέτηση στην αγορά, ανταγωνιστική τιμολόγηση, συνεργασία με δίκτυα διανομής,

Οι προοπτικές διεξόδου των ελληνικών προϊόντων ρυζιού στην ιταλική αγορά παρουσιάζουν ενδιαφέρον, κυρίως σε εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς και όχι στον μαζικό ανταγωνισμό με την εγχώρια παραγωγή.

Συγκεκριμένα, υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες στον τομέα των **premium και ποιοτικών προϊόντων**, καθώς η ιταλική αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλή εκτίμηση για την ποιότητα, την αυθεντικότητα και τη γαστρονομική ταυτότητα. Προϊόντα που διαφοροποιούνται μέσω γευστικών χαρακτηριστικών ή προέλευσης μπορούν να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Επιπλέον, δυνατότητες ανάπτυξης εντοπίζονται σε **εξειδικευμένες ποικιλίες**, ιδιαίτερα σε εκείνες που δεν παράγονται ευρέως στην Ιταλία ή καλύπτουν ειδικές διατροφικές ανάγκες. Η αυξανόμενη πολυπολιτισμικότητα της ιταλικής κοινωνίας ενισχύει τη ζήτηση για διαφορετικού τύπου ρύζι, δημιουργώντας ευκαιρίες για εισαγόμενα προϊόντα.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν επίσης τα **προϊόντα με πιστοποιήσεις**, όπως ΠΟΠ, ΠΓΕ και βιολογικά, τα οποία ανταποκρίνονται στις σύγχρονες τάσεις βιωσιμότητας και υγιεινής διατροφής. Η συμμόρφωση με τα πρότυπα της European Food Safety Authority ενισχύει την αξιοπιστία και την αποδοχή τους από τους καταναλωτές.

Ωστόσο, για την επιτυχή διεξόδου στην αγορά απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Πρώτον, είναι απαραίτητη η **ισχυρή τοποθέτηση στην αγορά**, μέσω branding και διαφοροποίησης. Δεύτερον, η **ανταγωνιστική τιμολόγηση** είναι κρίσιμη, δεδομένου ότι η αγορά χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό και παρουσία προϊόντων χαμηλού κόστους από τρίτες χώρες. Τρίτον, η ανάπτυξη **συνεργασιών με δίκτυα διανομής** (αλυσίδες λιανικής, εξειδικευμένα καταστήματα ή εισαγωγείς) αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πρόσβαση στον καταναλωτή.

2.3 Συνολική αποτίμηση

Συνολικά, η αγορά ρυζιού στην Ιταλία χαρακτηρίζεται από **σταθερότητα στη ζήτηση** και **ισχυρή παραγωγική βάση**, διατηρώντας ηγετική θέση στην Ευρώπη. Ωστόσο, ο κλάδος αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις που σχετίζονται με το κόστος παραγωγής, την κλιματική αλλαγή και τις μεταβαλλόμενες καταναλωτικές προτιμήσεις. Η μελλοντική βιωσιμότητα της αγοράς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα των παραγωγών και των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες, επενδύοντας σε καινοτομία, βιώσιμες πρακτικές και διαφοροποίηση προϊόντων, ώστε να ανταποκριθούν σε ένα ολοένα πιο απαιτητικό και ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον.

Η. Επίσημες Πηγές Δεδομένων

Σημείωση για τις πηγές και σκοπό του ενημερωτικού σημειώματος

Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα για την αγορά ρυζιού στην Ιταλία, είναι βασισμένο σε επίσημες και έγκυρες πηγές (όπως ISTAT, ISMEA, FAO, Eurostat, AGEA / Ιταλικός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών, κ.α.).

Παρέχεται δωρεάν στις ελληνικές επιχειρήσεις, με στόχο την έγκυρη ενημέρωσή τους και την υποστήριξη της ανάπτυξης διμερών συνεργασιών. Προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες που μπορούν να αξιοποιηθούν για την ενίσχυση της ελληνικής εξωστρέφειας και αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ολοκληρωμένης και σφαιρικής εικόνας της αγοράς.

Το παρόν υλικό έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα και δεν υποκαθιστά την προσωπική επιχειρηματική ανάλυση ούτε την εξειδικευμένη επαγγελματική συμβουλή.

Πηγές

- Ente Nazionale Risi
Επίσημος φορέας για το ρύζι στην Ιταλία. Παρέχει στοιχεία για καλλιεργητικές πρακτικές, ποικιλίες και τεχνολογική εξέλιξη του κλάδου.
<https://www.enterisi.it>
- FAO
Εκθέσεις για βιώσιμη γεωργία και τεχνικές όπως το Alternate Wetting and Drying (AWD), καθώς και για τη διαχείριση υδάτων στη ρυζοκαλλιέργεια.
<https://www.fao.org>
- European Commission (DG AGRI)
Πληροφορίες για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (CAP) και τη στήριξη της ψηφιακής γεωργίας στην Ευρώπη. <https://agriculture.ec.europa.eu>
- International Rice Research Institute
Επιστημονικές μελέτες για σύγχρονες αρδευτικές τεχνικές, βελτιωμένες ποικιλίες και καινοτομίες στη ρυζοκαλλιέργεια. <https://www.iri.org>
- ISTAT
Στατιστικά δεδομένα για την αγροτική παραγωγή και την υιοθέτηση τεχνολογιών στην Ιταλία. <https://www.istat.it>
- Statista – Rice Market Italy (consumer trends, e-commerce, health trends)
- Verified Market Research / Assorizzo – τάσεις κατανάλωσης και βιολογικών προϊόντων
- Mordor Intelligence – consumer trends & premiumization
- European Commission / FAO – γενικές τάσεις κατανάλωσης δημητριακών

Σημαντικές επισημάνσεις (DISCLAIMER):

1. Σε περίπτωση **αναδημοσίευσης**, παρακαλείστε όπως **αναφέρεται η πηγή**.
2. Εφ' όσον **δεν επιθυμείτε πλέον να λαμβάνετε τις ενημερώσεις** του Γραφείου ΟΕΥ, παρακαλείστε όπως αποστείλετε σχετικό μήνυμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας (ecocom-milano@mfa.gr).
3. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν προέρχονται τόσο από **επίσημες εθνικές και διεθνείς πηγές** (π.χ. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Κεντρική Τράπεζα, ιστοσελίδες Υπουργείων και της Περιφέρειας Λομβαρδίας ή άλλων δημοσίων φορέων, διεθνών οργανισμών κ.α.), όσο και από **ειδήσεις σε έντυπα και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης**. Το Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου τηρεί επιφύλαξη ως προς τις ειδησεογραφικές πηγές, για τις οποίες δεν εγγυάται την ακρίβειά τους.
4. Η παρούσα αναφορά εκπονήθηκε από το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Μιλάνου **εντός των ορίων της γεωγραφικής και θεματικής του αρμοδιότητας**, όπως αυτή καθορίζεται από το ισχύον οργανωτικό πλαίσιο. Τα στοιχεία και οι πληροφορίες που αφορούν το σύνολο της ιταλικής επικράτειας ή περιοχές εκτός της αρμοδιότητάς του παρατίθενται επικουρικά, βάσει δημόσια διαθέσιμων πηγών και επίσημων στατιστικών δεδομένων, με σκοπό την πληρέστερη κατανόηση του θέματος. Για εξειδικευμένες πληροφορίες σχετικά με το σύνολο της ιταλικής επικράτειας αρμόδιο παραμένει το Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης.
5. Σημειώνεται ότι τα Ενημερωτικά Δελτία, τα κλαδικά σημειώματα, οι έρευνες αγοράς καθώς και άλλες αναφορές και αναλύσεις, όπως πληροφορίες και ειδήσεις για την εδώ αγορά είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ - Μιλάνου στη **διαδικτυακή πύλη AGORA** στον ακόλουθο σύνδεσμο: (<https://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/842>).
5. Περαιτέρω, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι, μπορείτε να λαμβάνετε προσωποποιημένη πληροφόρηση για το οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον της ιταλικής αγοράς, αλλά και άλλων χωρών, σε ημερήσια, εβδομαδιαία ή μηνιαία βάση. Για τη δημιουργία σχετικού λογαριασμού, μπορείτε να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εξωτερικών Agora, στον σύνδεσμο www.mfa.gr, και να εγγραφείτε στην **εφαρμογή Newsletter** (στο κάτω μέρος της αριστερής στήλης της αρχικής σελίδας). Η ενημέρωση αποστέλλεται αυτόματα στην ηλεκτρονική διεύθυνσή σας.
6. Τέλος, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, παρέχονται από τα υποκείμενα αυτών εκουσίως και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για παροχή ενημέρωσής τους ή για στατιστικούς σκοπούς. Η **διαχείριση και προστασία των προσωπικών δεδομένων** υπόκειται στα οριζόμενα στο εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο, σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εκάστοτε ισχύει (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων από το ΥΠΕΞ: βλ. <http://www.agora.mfa.gr/prostasia-prosopikon-dedomenon>).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Διεύθυνση:	Via Maddalena 9, 20122 Milano	
Τηλέφωνα	Τηλ.: +3902 72095543 , 80504361	
	Email.: ecocom-milano@mfa.gr	
Email / Website:	Website: https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/842	
Διαφορά Ώρας / Ωράριο:	Διαφ.Ώρας: Χ: -1, Θ: -1Ωράριο: Χ: 10:00 - 18:00, Θ: 10:00 - 18: 00	

